

Adam Heydel

Adam Złotorzyński i Szymon Szkwerek

Życiorys i wykształcenie

Adam Zdzisław Heydel urodził się 6 grudnia 1893 r. w Gardzienicach pod Ciepielowem, czyli na terenie ówczesnej guberni radomskiej, stanowiącej część Imperium Rosyjskiego. Pochodził z rodziny ziemiańskiej, a gimnazjum ukończył w Krakowie. Później kształcił się na uczelniach Moskwy i Kijowa. Po epizodzie służby w Wojsku Polskim i pracy w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w 1922 r. ukończył prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim. Tam też zrobił doktorat, a w 1925 r. habilitację z ekonomii politycznej. W 1927 r. zaczął wykładać ekonomię na tej uczelni, a w 1929 r. zdobył tytuł profesora nadzwyczajnego. Później w październiku 1939 r. został, wraz z innymi profesorami UJ, aresztowany przez Niemców w ramach Sonderaktion Krakau. Spędził kilka miesięcy w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen, z którego został wypuszczony wraz z grupą polskich uczonych, po fali protestów międzynarodowych. Po wyjściu z obozu zaangażował się w prace konspiracji. W swoim rodzinnym majątku organizował tajne nauczanie i działał w Związku Walki Zbrojnej. Padł jednak ofiarą prowokacji i 23 stycznia 1941 r. został aresztowany wraz ze swoim bratem Wojciechem przez gestapo. Gdy przebywał w więzieniu w Skarżysku-Kamiennej, niemiecki komendant pułkownik von Heydel (!), namawiał go do podpisania volkslisty, obiecując zwolnienie z aresztu. Profesor Heydel odmówił, został więc wywieziony do Auschwitz. Tam rozstrzelano go w zbiorowej egzekucji 14 marca 1941 r. Po wojnie myśl Heydla została skazana na zapomnienie. Komunistyczny ekonomista Oskar Lange usuwał jego publikacje z biblioteki uniwersyteckiej. Pamięć o Heydlu jednak przetrwała i obecnie jest on ekonomistą często przywoływanym przez polskie środowiska liberalne i libertariańskie.

1 źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Adam_Heydel

Publikacje

Adam Heydel był autorem takich prac, jak:

- Podstawowe zagadnienia metodologiczne ekonomii (1925)
- Kapitalizm i socjalizm wobec etyki (1927)
- Pogląd na rozwój teoretycznej ekonomii” (1929)
- Czy i jak wprowadzić liberalizm ekonomiczny? (1931)
- Pojęcie produktywności (1934)
- Teoria dochodu społecznego (1935)

źródło:

https://kangur.uek.krakow.pl/biblioteka/biuletyn/artykuly.php?Strona=Art&Wybor=38&Art=a_domena_publiczna

Działalność w sferze ekonomii

2 źródło:

<https://lubimyczytac.pl/autor/50789/adam-heydel>

W swojej rozprawie habilitacyjnej z 1925 r. „Podstawowe problemy metodologiczne ekonomii” starał się wykazać, że ekonomia jest nauką opartą na niepodważalnych zasadach wywodzących się z „psychologii gospodarczej”. Ekonomia miała być „praktycznym wykorzystywaniem zdrowego rozsądku”. W swojej publicystyce Heydel opowiadał się przeciwko ingerencji państwa w gospodarkę i za swobodnym działaniem mechanizmów wolnego rynku. Opowiadał się za szeroką prywatyzacją i wolnym handlem. Był sceptycznie nastawiony wobec powstającej w jego czasach teorii makroekonomicznej. Kwestionował nawet zasadność badania kondycji gospodarki narodowej jako całości. Uważał, że zmiany koniunktury są głównie wywoływane przez zaburzenia monetarne, co było poglądem wyznawanym również przez Szkołę Austriacką. Heydel opowiadał się też za znoszeniem granic celnych w Europie, tak by wolna konkurencja niszczyła pozycje monopolistów działających w poszczególnych państwach. Jego zdaniem pełne wprowadzenie liberalnego ustroju gospodarczego możliwe byłoby tylko w ramach procesu integrowania się politycznego i gospodarczego Europy.

Heydel był ekonomistą sympatyzującym z endecją. W 1930 r. brał udział w proteście przeciwko uwięzieniu posłów opozycji, a później głośno się sprzeciwiał reformie szkolnictwa wyższego prowadzącej do ograniczenia autonomii uczelni. W 1933 r. stracił z tego powodu pracę na UJ. Sanacyjne władze nie były jednak szczególnie mściwe, szybko więc został zatrudniony jako szef Instytutu Ekonomicznego przy Polskiej Akademii Umiejętności. Redagował tam wówczas czasopismo „Studia Ekonomiczne” publikujące prace polskich ekonomistów w językach obcych. Już w 1937 r. wrócił zaś do pracy na UJ jako profesor zwyczajny.

Związek z bankiem centralnym

25 marca 2021 roku Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu srebrną monetę o nominale 10 zł z serii „Wielcy polscy ekonomiści” – „Adam Heydel”. Na rewersie monety znajdują się wizerunek Adama Heydla oraz daty jego urodzin i śmierci.

Ciekawostki

- W latach 1930–1931 był prezesem Klubu Narodowego w Krakowie.
- W 1933 za krytykę sanacji, w szczególności utworzenia obozu w Berezie Kartuskiej, został usunięty z katedry ekonomii UJ.
- W 1934 został kierownikiem instytutu ekonomii Polskiej Akademii Umiejętności.

3 źródło:

<https://numizmatyczny.com/moneta-10zlotych-Adam-Heydel>

Opinie innych

4 źródło: <https://pl-pl.facebook.com/adamheydel/>

O ponadprzeciętności Adama Heydla jako teoretyka ekonomii decyduje jego konsekwentna, bezpardonowa obrona mechanizmu rynkowego; uważał, że najlepiej sprzyja on rozwojowi gospodarczemu wszystkich społeczeństw. W dobie naporu różnych form gospodarowania i natężenia procesów regulowania gospodarki przez państwo, aż do gospodarki dyrektywnie planowanej, postawa A. Heydla była dowodem głębokiego, opartego na naukowej analizie przekonania, które głosił z dużą odwagą. Można więc sądzić, że jego osiągnięcia badawcze byłyby znacznie większe, gdyby nie został zamordowany przez okupanta w wieku zaledwie 48 lat. Nauka polska przedwcześnie utraciła dużego formatu uczonego i nie mniejszego formatu człowieka.

Józef Nowicki, Luminarze polskiej myśli ekonomicznej

Heydel był ortodoksyjnym liberałem [klasycznym] pur sang. Wierzył, że liberalizm to nie tylko obrona warstw mieszczańskich czy ziemiańskich, ale to obrona interesów całego narodu, a przede wszystkim obrona wolności, pokoju, kultury i postępu. Wolność, a ściślej mówiąc, wolność gospodarcza była dla niego magiczną formułką na wszystkie bolączki życia. Trzeba zaznaczyć, że Heydel w liberalizmie widział przede wszystkim te zasady, które mogą zachować i rozwijać kulturę narodu, a wartości kulturalne miały w jego skali wartościowania miejsce pierwsze i naczelne. Czy Heydel był konserwatywnym liberałem? Był nim w ekonomii. Innej ekonomii, poza ekonomiką liberalną, nie uznawał. (...) W stawianiu kwestii bardzo zbliżył się do ekonomisty austriackiego Mises'a, którego wysoko cenił.

Ferdynand Zweig, Adam Heydel zmarły w obozie koncentracyjnym w Matthausen [org.]

Źródła

rp.pl <https://www.rp.pl/historia/art209311-adam-heydel-krakowski-liberal>

wikipedia.org https://pl.wikipedia.org/wiki/Adam_Heydel

mises.pl <https://mises.pl/projekty/projekty-wydawnicze/adam-heydel-dziela-zebrane/>

nbp.pl

https://www.nbp.pl/banknoty_i_monety/monety_okolicznosciowe/2021/2021_06_heydel_pl.pdf